

Биков Ігор Олегович

старший науковий співробітник науково-дослідної лабораторії з проблемних питань кримінального аналізу Одеського державного університету внутрішніх справ, Голова ради молодих вчених Одеського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, адвокат

АНТИКОРУПЦІЙНИЙ ВПЛИВ ВІДКРИТИХ ДАНИХ

Відкритість публічної інформації у поєднанні із простим доступом до неї не лише є показником прозорості публічного адміністрування, а і є інструментом у боротьбі з проявами корупції. Антикорупційний вплив відкритих джерел проявляється, серед іншого, у можливості громадянського суспільства отримувати безперешкодно доступ до такої інформації та аналізувати її, що має стати невід'ємною складовою сучасного антикорупційного стратегічного плану.

Використання відкритих даних у сфері антикорупційних заходів відкриває новий рівень взаємодії між владою та громадянським суспільством. Дана взаємодія може стати ключовим механізмом для забезпечення обліку та контролю над діяльністю органів державної виконавчої влади, що створює ефективну систему відкритості та відповідальності. Відкриті дані можуть бути інструментом виявлення корупційних схем, сприяють підвищенню прозорості управління та активізують громадський контроль за владою. Потенціал відкритих даних у боротьбі з корупцією використовується в комплексі антикорупційних заходів у ряді європейських країн.

Нормативно, національний законодавець, визначає поняття публічної інформації у формі відкритих даних, як публічну інформацію у форматі, що дозволяє її автоматизоване оброблення електронними засобами, вільний та безоплатний доступ до неї, а також її подальше використання. Водночас очевидне оновлення та актуалізація такої інформації робить її актуальним джерелом даних, які є дозволеними для її подальшого вільного використання та поширення. Відповідно до норм національного законодавства, будь-яка особа може вільно копіювати, публікувати, поширювати, використовувати, у тому числі в комерційних цілях, у поєднанні з іншою інформацією або шляхом включення до складу власного продукту, публічну інформацію у формі відкритих даних з обов'язковим посиланням на джерело отримання такої інформації [1].

Використання відкритих даних сприяє ефективному контролю за діяльністю державних установ, удосконаленню надання державних послуг та розробці нових сервісів та інструментів.

На основі відкритих даних розроблено значну кількість продуктів, включаючи онлайн-сервіси, аналітичні модулі, застосунки та чат-боти, які користуються популярністю серед мільйонів користувачів щомісяця.

Оцінка впливу відкритих даних є надзвичайно важливою, оскільки вона дозволяє оцінити ефективність роботи органів влади та створює механізм для відстеження прогресу з часом. Крім того, відмітимо, що даний контроль може бути реалізований не лише зі сторони громадськості, а і зі сторони відповідних правоохоронних та антикорупційних органів, у тому числі і з використанням методологій OSINT при аналізі таких даних.

Крім того, практично значимим є проект Дія. Відкриті дані, який транслює рівень національного розвитку сфери відкритих даних [2]. Разом із тим, держава чітко встановлює які дані та у якій формі можуть бути розкриті, зазначене визначено постановою Кабінету Міністрів України № 835 від 21 жовтня 2015 року «Про затвердження Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних» [3]. Проте, аналіз тексту показує, що даний документ врегулює виключно питання оприлюднення інформації для вільного та безкоштовного доступу, що стосуються державного сектору, не звертаючи уваги на приватний бізнес.

На основі відкритих даних правоохоронні органи можуть проводити аналіз та розробляти стратегії для протидії корупції, ідентифікації шляхів виявлення злочинів та виявлення підозрілих транзакцій. Використання цих даних також дозволяє вдосконалити роботу зі збору та аналізу інформації, що є важливим етапом у розслідуванні злочинів та прийнятті правозахисних рішень.

Завдяки відкритим даним правоохоронні органи можуть також підвищити свою взаємодію з громадськістю та іншими галузями влади, що сприяє покращенню відкритості та взаємодії в системі правоохоронного захисту. Такий підхід сприяє збільшенню довіри громадськості до правоохоронних органів та підвищенню їхньої ефективності в боротьбі з корупцією та злочинністю в цілому.

Ці дані відіграють важливу роль у забезпеченні прозорості, ефективності та відповідальності в діяльності державних органів, оприлюднення і доступ до інформації дозволяють не лише зменшити ризик корупції, а й забезпечує широкий громадський контроль та участь у вирішенні соціальних проблем.

Список використаних джерел:

1. Про доступ до публічної інформації. Закон України від 13.01.2011 № 2939-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text>
2. Офіційний сайт Дія. Відкриті дані. URL: <https://diia.data.gov.ua>.
3. Про затвердження Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних. Постанова Кабінету Міністрів України; Положення, Перелік, Порядок від 21.10.2015 № 835. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/835-2015-%D0%BF#Text>